

Lenni vagy nem lenni? Wikipédiával a felsőoktatásban

Molnár Bence

PTE BTK Könyvtár- és Információtudományi Tanszék

A Wikipédia

- A Wikipédia egy többnyelvű, szabad (open science), bárki által szerkeszthető online enciklopédia
- Közreműködői önkéntes szerkesztők, laikusok és szakemberek („citizen science”, „open knowledge”)
- A leglátogatottabb nonprofit és hirdetésmentes weboldal, 1,7+ milliárd egyedi látogató (2021. február)
- Az emberi tudás legnagyobb közös gyűjteménye: 300+ nyelven 56+ millió szócikk (2021. február)
- Mindennapjaink megkerülhetetlen információforrása
- Google-keresések, Siri, Facebook stb. adatszolgáltatója

Tartalmi kérdések: a kezdetek

Pro

Giles (2005)

- *Internet encyclopaedias go head to head: Jimmy Wales' Wikipedia comes close to Britannica in terms of the accuracy of its science entries*
- Nature tanulmány: Encyclopædia Britannica vagy Wikipédia?
- 42 elemes szócikkminta, széles spektrumú tudománnyal témák, szakmai lektorálás
- Eredmény: átlagosan négy (Wikipédia) és (Encyclopædia Britannica) három hiba cikkenként
- Önkéntes szerkesztők vagy fizetett szerzők?

Kontra

Waters (2007)

- *Why you can't cite Wikipedia in my class*
- Neil L. Waters, Japán történelmének professzora, Middlebury College
- Az információhoz való hozzáférés demokratizálódása magában hordozza az információ demokratizálódását is
- Az igazságról való szavazás veszélyes
- A Wikipédia enciklopédiaként sem hivatkozható, negatív tapasztalatok (a hallgatók tudásában megjelennek a tévedések), szabad szerkeszthetőség hátrányai

Tartalmi kérdések: a jelen

- 1,7 milliárd látogató, a tájékozódás bevett forrása (átkattintás Google-keresésekből)
- Nagy társadalmi felelősség, a Wikipédia a világ egyik legnagyobb hiteles orvosi információkat közlő weboldala
- Az angol Wikipédia orvosi témájú szócikkeit aktívan szerkesztők majd' fele az orvostudományok területén dolgozik (Farič & Potts, 2014)
- A COVID–19 különösen felértékelte a hiteles tájékoztatást, erre a Wikipédia közössége is reagált: a pandémiáról 145+ nyelven íródott cikk (61+ millió megtekintés)
- A COVID–19-cel kapcsolatos szócikkek szerkesztésében projektszerűen vesznek részt szakemberek, szervezetek (pl. WHO)
- Cél: pontos, naprakész és dezinformáció-mentes tájékoztatás

Hallgatói dilemma

- Vegyes oktatói attitűd: tiltják, tűrik, támogatják
- A hallgatók általánosságban használják, akár tanulmányaikhoz is (pl. felkészüléshez, beadandók írásához stb.)
- Jellemzően a hallgatók nincsenek birtokában az alapvető információkeresési készségekkel, tudással
- Nincsen tisztázva velük, hogy a Wikipédia mi is (egy enciklopédiára általánosságban nem hivatkozunk!)
- Bibliográfiai és általános tájékozódásra (olvasásra) viszont nagyon is alkalmazható!

Lehetséges megoldások

- A Wikipédia felsőoktatásbeli szerepének tisztázásának számos lehetséges módja lehet:
 - a hallgatók tájékoztatása, kutatói és információ-feldolgozói készségek erőteljesebb curriculumi fejlesztése
 - könyvtárosok és információs szakemberek bevonása, a hallgatói média- és információs műveltség kiemelt fejlesztése végett (pl. kutatószemináriumok, módszertani órák a hivatkozás mikéntjéről)
 - tiszta és érthető kommunikáció, legalább karonkénti egységes hivatkozási, formai és tartalmi követelmények
 - Wikipédia- és Internet-specifikus események, kurzusok és tájékoztatók szervezése

Wikipédia egy egyetemi
kurzuson?

A magyar shakespeare-i példa

A 2018-as Shakespeare-szerkesztőmaraton résztvevői a Petőfi Irodalmi Múzeumban

Az edit-a-thonok

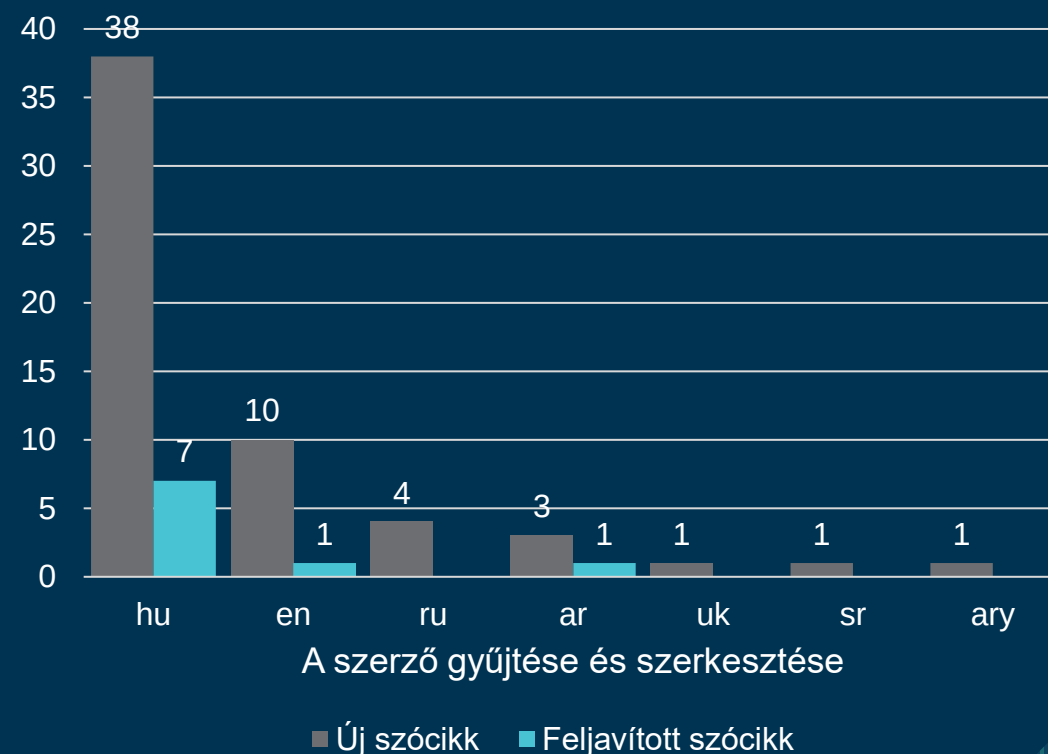
- Edit-a-thon = edit + marathon, magyar fordításban szerkesztőmaraton
- Egy esemény, ahol különböző online közösségek tagjai egy meghatározott témát vagy tartalmat szerkesztenek és bővítenek
- A Wikipédia aspektusában ez elsősorban szócikkszerkesztést jelent
- Könnyű megvalósíthatóság, számos elérhető segédlet, példa, tanulmány
- Pl. Art+Feminism, Women in Red (fókusz: nők, gender gap)

A Shakespeare-szerkesztőmaratonok

- 2014 óta évente, legutóbb : VII. Shakespeare-szerkesztőmaraton (2020. november 20.)
- A Pázmány Péter Katolikus Egyetem anglisztika MA hallgatói készítik Shakespeare-témájú cikkeket
- Cél: a hallgatók beadandó dolgozatai ne a fiókba íródjának
- „Academic Communication” c. kurzus; kutatás, írás, lektorálás és értékelés (fordítani nem elég!)
- Szervező: Almási Zsolt tanszékvezető docens, PPKE
- A 7 év eredménye: 67 bővített/létrehozott szócikk 7 nyelven, 215 000+ megtekintés csak a magyar Wikipédián

A Shakespeare-szerkesztőmaratonok keretében szerkesztett szócikkek nyelvi megoszlása (2014–2020)

Kompetencia- és készségfejlesztés

Általánosságban a Wikipédia felsőoktatásbeli alkalmazása...

- javítja a kutatói és információ-feldolgozó készségeket, a kritikus szövegértelmezést
- motivál és kreativitásra sarkall
- segít a célközönséghez illeszkedő tónus és fogalmazásmód elsajátításában
- maga is a tudományos kommunikáció platformja

(Zachar, 2018, Oliver, 2013, Baron, 2020, McDowell & Stewart, 2016, Proffitt, 2018, Hertz, 2018)

Míg a fordítóképzésben...

- munkaerőpiaci körülményekhez hasonló környezet kínál, a lektorálási alapelvek gyakorlati és életszerű módszerének alkalmazásával (Brunette & Gagnon, 2013)
- vegyíti „a fordítást és az önálló szövegalkotást, a kreatív írás elemeit”, a szabad témaválasztás önállóságra neveli a hallgatókat (Zachar, 2018)

A legfontosabb fejlesztési aspektusok

Kommunikációs
képességek
(tudományos,
fordítási)

Motiváció

Tudományos, kutatói
attitűdök

Információkeresés és
-feldolgozás

Kritikai gondolkodás

A Wikipédia számos
felsőoktatásban is
alkalmazható lehetőséget
kínál, érdemes ezekkel
élnünk

Köszönöm a figyelmet!

E-mail-cím: molnar.bence@hotmail.com

Irodalomjegyzék, képek forrása

- Baron, C. (2020). From “Don’t Use It” to “Let’s Edit!” Using Wikipedia to Teach the ARLIS/NA Art, Architecture, and Design Information Competencies. *Art Documentation: Journal of the Art Libraries Society of North America*, 39(2), 219-238.
- Brunette, L., & Gagnon, C. (2013). Enseigner la révision à l’ère des wikis: là où l’on trouve la technologie alors qu’on ne l’attendait plus. *Journal of Specialised Translation*, 19, 96-121.
- Cohen, N. (2020. március 29.). How Wikipedia Prevents the Spread of Coronavirus Misinformation. *Wired*. Hozzáférés ideje: 2021. március 8.; <https://www.wired.com/story/how-wikipedia-prevents-spreadcoronavirus-misinformation>
- Giles, J. (2005). Internet encyclopaedias go head to head: Jimmy Wales' Wikipedia comes close to Britannica in terms of the accuracy of its science entries. *Nature*. 438 (7070): 900–1.
- Hertz, T. (2018). Wikishtetl: Commemorating Jewish Communities that Perished in the Holocaust through the Wikipedia Platform. *QUEST-ISSUES IN CONTEMPORARY JEWISH HISTORY*, (13), 151-178.
- Klein, T. (2020. március 24.). Hochzeiten für Wikipedia: Dauerhafte Coronavirus-Updates. *Heise Online*. Hozzáférés ideje: 2021. március 8.; <https://www.heise.de/newsticker/meldung/Hochzeiten-fuer-WikipediaDauerhafte-Coronavirus-Updates-4689416.html>
- Farič, N. š., & Potts, H. W. W. (2014). Motivations for Contributing to Health-Related Articles on Wikipedia: An Interview Study. *Journal of Medical Internet Research*, 16(12), e260.
- McDowell, Z. J., & Stewart, M. D. (2016). Student Learning Outcomes with Wikipedia-Based Assignments.
- Molnár, B. (2021). Az edit-a-thonok általi Wikipédia szerkesztés felsőoktatásbeli implementálásának kompetencia- és készségfejlesztési lehetőségei a Shakespeare-szerkesztőmaratonok mintája alapján.
- Nemes Zsolt – Editathon. (2014, December 5). *EDZine*. <https://ednews.btk.ppke.hu/?p=465>
- Oliver, J. T. (2013). Making student Wikipedians: Encouraging disruptive scholarly communication.
- Proffitt, M. (2018). *Leveraging Wikipedia: Connecting Communities of Knowledge*. ALA Editions.
- Vetter, M. A., & Sarraf, K. S. (2020). Assessing the Art + feminism Edit-a-thon for Wikipedia literacy, learning outcomes, and critical thinking. *Interactive Learning Environments*, 1–13.
- Waters, N. L. (2007). Why you can’t cite Wikipedia in my class. *Communications of the ACM*, 50(9), 15–17.
- Zachar, V. (2018). A szakfordítás, a sajtófordítás és az újságírás határán: Wikipédia-szócikkek készítése a fordításoktatásban. *Filológia.hu*, 9(1–2), 86–99.
- 2. dia: Nohat (concept by Paullusmagnus); Wikimedia., [CC BY-SA 3.0](#), via [Wikimedia Commons](#)
- 8. dia: © Almási Zsolt
- 9. dia: Jens Mohr / Livrustkammaren, [CC BY-SA 3.0](#), via [Wikimedia Commons](#)